

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT PER ALS MAJORS DE 25 ANYS

TEMARI DE FILOSOFIA

CURS 2011-2012

Els temaris de les Proves d'Accés a la Universitat per als Majors de 25 anys no han variat des del curs 2005-2006. Per tant, per al curs 2011-2012, i d'acord amb el que diu el DOGV, Núm. 6253 (26 d'abril de 2010), pp. 15909-15910, el **temari per a la Prova de Filosofia** és el següent:

1. OBJECTIUS

El programa de Filosofia està concebut perquè la seua preparació supose una familiarització amb la lectura de textos filosòfics així com amb el llenguatge conceptual que utilitzem fins i tot sense donar-nos compte d'això, en les societats de tradició hel·lenística. Un llenguatge amb què valorem, seleccionem, classifiquem o ordenem els problemes de la vida, del pensament o del cosmos. Conceptes com els de «subjecte», «ètica», «moral», «responsabilitat ciutadana i política», «pràctica», «observació», «pactes constitucionals», «drets humans», «Déu»... són impensables sense la filosofia.

Els **objectius fonamentals** d'aquest programa seran en conseqüència:

(a) Comprendre problemes filosòfics que han sorgit al llarg de la Història, emprant amb propietat els conceptes i termes apareguts en la seua anàlisi i discussió.

(b) Integrar els diversos àmbits de l'experiència humana, relacionant conceptes i problemes de distints camps de la cultura i de diferents formes de saber.

(c) Analitzar textos filosòfics, identificant els problemes que plantegen, així com valorant críticament els supòsits, els arguments i les solucions proposades.

(d) Argumentar i expressar, adoptant un punt de vista filosòfic, el pensament propi de forma oral o escrita amb claredat i coherència, contrastant-lo amb altres posicions i argumentacions per mitjà del diàleg.

(e) Utilitzar procediments bàsics per al treball intel·lectual (recerca d'informació, contrastació, anàlisi, síntesi i avaluació crítica d'aquesta), valorant el rigor en el plantejament i en la solució dels problemes teòrics i pràctics.

2. TEMARI

I. Filosofia grega

Introducció: història i filosofia

Tema 1. Antropologia platònica i «vida filosòfica»

Text bàsic de lectura: *Fedó* de Plató.

II. Filosofia medieval

Tema 2. La relació entre raó i fe

Text bàsic de lectura: *Summa contra gentils* de Tomàs d'Aquino (només llibre 1, capítols 1-13) .

III. Filosofia moderna

Tema 3. El subjecte de l'època moderna i l'autonomia de la raó

Text bàsic de lectura: *El discurs del mètode* de René Descartes.

IV. Filosofia contemporània

Tema 4. Redefinició del concepte de filosofia des del raciovitalisme

Text bàsic de lectura: *Què es filosofia?* de José Ortega y Gasset.

Tema 5. Redefinició del concepte de filosofia des de l'anàlisi del

llenguatge

Text bàsic de lectura: *Assaigs filosòfics* de Bertrand Russell.

3. AVALUACIÓ

La prova d'examen es realitzarà partint de les lectures del programa i constarà de *dues parts: qüestionari i comentari de text*. La persona que fa l'examen seleccionarà el text procedent de l'obra que haja llegit al llarg del curs.

(A) El **qüestionari** contindrà 4 preguntes —amb 4 respostes possibles cadascuna, una només de les quals serà correcta—, i relatives a l'ús de termes filosòfics que podran aparèixer en el text a comentar o bé en l'obra de la qual procedeix. Tindrà un valor màxim de **3 punts** (és a dir, 0.75 punts per pregunta correcta).

(B) El **comentari** es valorarà amb un màxim de **7 punts**, d'acord amb els següents criteris:

- Resumen del contingut (amb un màxim d'1.5 punts).
- Anàlisi dels termes principals (amb un màxim d'1.5 punts).
- Anàlisi del contingut: relació amb l'obra del autor i amb el context històric i filosòfic (amb un màxim d'1.5 punts).
- Desenvolupament del tema i la tesi, exposant els arguments i assenyalant els problemes plantejats (amb un màxim d'1.5 punts).
- Valoració crítica, tenint en compte, en la mida d'allò possible, el tractament que la tradició ha fet del tema o temes debatuts i també la projecció actual dels mateixos (amb un màxim d'1 punt).

4. BIBLIOGRAFIA

Aquesta bibliografia es revisarà periòdicament i es faran indicacions pertinents per a la prova. Algunes de les obres tenen diferents edicions.

General

Bosch Castelló, Mª Àngels & Millet Abbad, Francesc: *Síntesi d'història de la filosofia*. Barcelona: Ediciones y Distribuciones Universitarias (EDUNSA), 1990.

Bréhier, Emile: *Història de la filosofia*. Traducció d'Antoni Vicens. Presentació de Pere Lluís Font. Madrid: Tecnos; Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 1988, 3 vols.

Bréhier, Emile: *Historia de la filosofía*. Traducción de Juan Antonio Pérez Millán y Mª Dolores Morán. Madrid: Tecnos, 1988, 2 vols.

Burckhardt, Martin: *Pequeña historia de las grandes ideas: cómo la filosofía inventó nuestro mundo*. Traducción de María Cándor. Madrid: Siruela, 2010.

Ferrater Mora, José: *Diccionario de filosofía*. Edició revisada de Josep-Maria Terricabras i supervisada per Priscilla Cohn. Barcelona: Ariel, 1994, 4 vols.

Miranda Alonso, Tomás: *Argumentos*. València: Universitat de València, 2002.

Miranda Alonso, Tomás: *Argumentos: un curs introductori a la filosofia*. Traducció d'Ofèlia Sanmartín Bono. València: Universitat de València, 2008.

Quintás Alonso, Guillermo (Ed.): *Términos y usos del lenguaje filosófico*. València: Universitat de València, 2002.

Störig, Hans Joachim: *Historia universal de la filosofía*. Traducción de Antonio Gómez Ramos. Madrid: Tecnos, 1995.

Vega, L. & Olmos, P. (Eds.): *Compendio de Lógica, Argumentación y Retórica*. Madrid: Trotta, 2011.

Específica

Tema 1. Plató

Plató: *Apología de Sócrates; Critón; Fedón*. Edició de Mª Luz Prieto. Madrid: Akal, 2005.

Plató: *Diálogos*. Vol. 3. *Fedón. Banquete. Fedro*. Introducció, traducció i notes de Carlos García Gual i altres. Madrid: Gredos, 1997.

Plató: *Fedó*. Text i traducció de Jaume Olives Canals. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1962.

Plató: *Fedó*. Traducció i edició de Josep Vives. Barcelona: Edicions 62, 1999.

Plató: *Menón; Cratilo; Fedón*. Traducció i notes de F. J. Olivieri, J. L. Calvo i Carlos García Gual. Madrid: Planeta-Agostini, 1997.

Tema 1. Sobre Plató

Caballero Quemades, F.: *Leyendo Platón*. València: Servei de Publicacions de la Universitat de València, 2011.

Chatelet, F.: *El pensamiento de Platón*. Barcelona: Labor, 1995.

Crombie, I. M.: *Análisis de las doctrinas de Platón*. Madrid: Alianza, 1990.

Guzmán Guerra, A.: *Platón (428/27-348/47)*. Madrid: Ediciones del Orto, 1996.

Melling, D. J.: *Introducción a Platón*. Madrid: Alianza, 1991.

Montserrat, J.: *Platón: de la perplejidad al sistema*. Barcelona: Ariel, 1995.

Moreno, M. I., Pacheco, M., Patiño, G., Quintás, G. & Rubio, J. M^a (Eds): *Platón. Leyendo La República (506-521c)*. València: Servei de Publicacions de la Universitat de València, 2009.

Moreno, M. I., Pacheco, M., Patiño, G., Quintás, G. & Rubio, J. M^a (Eds): *Plató. Llegir La República (506b-541b)*. València: Servei de Publicacions de la Universitat de València, 2009.

Patocka, J.: *Platón y Europa*. Barcelona: Península, 1991.

Ross, D.: *Teoría de las ideas de Platón*. Madrid: Cátedra, 1989.

Szlezák, T. A.: *Leer a Platón*. Madrid: Alianza, 1997.

Tema 2. Tomàs d'Aquino

Álvarez Gómez, Ángel: *La "Suma contra los gentiles" de T. de Aquino*. Versión del padre Fr. Jesús M. Pla Castellón, O.P. Madrid: Alianza, 1998.

Tomàs d'Aquino: *Suma contra los gentiles*. Introducció d'Eudaldo Forment Giralt. Edició bilingüe dirigida per Laureano Robles Caicedo i Adolfo Robles Sierra. Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos, 2007.

Tema 2. Sobre Tomàs d'Aquino

Breton, S.: *Sto. Tomás*. Madrid: Edaf, 1976.

- Copleston, F. C.: *El pensamiento de Santo Tomás*. México: Fondo de Cultura Económica, 1969.
- García López, J.: *Tomás de Aquino maestro del orden*. Madrid: Cincel, 1985.
- Gilson, E.: *El tomismo: introducción a la filosofía de Santo Tomás de Aquino*. Pamplona: Ediciones Universidad de Navarra, 1978.
- Roca Blanco, D.: *Santo Tomás de Aquino (1225-1274)*. Madrid: Ediciones del Orto, 1994.
- Tomàs d'Aquino: *El orden del ser: antología filosófica*. Edición, introducción y notas de Eudaldo Forment. Madrid: Tecnos, 2003.

Tema 3. Descartes

- Descartes, R.: *Discurs del mètode*. Traducció i edició a cura de Pere Lluís Font. Barcelona: Edicions 62, 1996.
- Descartes, R.: *Discurs del mètode*. Edició i material didàctic d'Hilari Arnau i José María Gutiérrez González. Madrid: Alambra Longman, 1992.
- Descartes, R.: *Discurso del método*. Edició, traducció i introducció de Guillermo Quintás. Oviedo: KRK Ediciones, 2010.
- Descartes, R.: *Discurso del método*. Estudi preliminar, traducció i notes de Risieri Frondizi. Madrid: Alianza, 1999.
- Descartes, R.: *Discurso del método*. Edició i material didàctic d'Hilari Arnau i José María Gutiérrez González. Madrid: Alhambra, 1990.

Tema 3. Sobre Descartes

- Garin, E.: *Descartes*. Barcelona: Crítica, 1989.
- Gómez Pin, V.: *Descartes: la exigencia filosófica*. Torrejón de Ardoz : Akal, 1996.
- Martínez, J. A.: *René Descartes (1596-1650)*. Madrid: Ediciones del Orto, 1994.
- Molina Mejía, A.: *El pensamiento moderno*. Málaga: Agora, 1993.
- Quintás, G., Gracia, J., Larraz, D., Moreno, E., Palanca, P. & Ruiz, E.: *Descartes. Leyendo el Discurso del método*. València: Servei de Publicacions de la Universitat de València, 2009.
- Sorell, T.: *Descartes*. València: Universidad de Valencia, Instituto de Ciencias de la Educación, 1984.
- Quintás, G., Gracia, J., Larraz, D., Moreno, E., Palanca, P. & Ruiz, E.: *Descartes. Llegir el Discurs del mètode*. València: Servei de Publicacions de la Universitat de València, 2010.

Tema 4. Ortega y Gasset

- Ortega y Gasset, J.: *¿Qué es filosofía?* Madrid: Alianza & Revista de Occidente, 1988.
- Ortega y Gasset, J.: *¿Qué es filosofía?* Madrid: Espasa-Calpe, 1973, reimpressió, 2007.

Tema 4. Sobre Ortega y Gasset

- Araya, G.: *Claves filológicas para la comprensión de Ortega*. Madrid: Gredos, 1971.
- Chamizo Domínguez, P. J.: *Ortega y la cultura española*. Madrid: Cincel, 1985.
- Ferrater Mora, J.: *Ortega y Gasset: etapas de una filosofía*. Barcelona: Seix Barral, 1973.

- Lasaga Medina, J.: *José Ortega y Gasset (1883-1955)*. Madrid: Ediciones del Orto, 1997.
- Marías, J.: *Acerca de Ortega*. Madrid: Espasa-Calpe, 1991.
- Rábade Romeo, S.: *Ortega y Gasset, filósofo: hombre, conocimiento y razón*. Madrid: Humanitas, 1983.

Tema 5. Russell

- Russell, B.: *Ensayos filosóficos*. Traducción de Juan Ramón Capella. Madrid: Alianza, 1996.

Tema 5. Sobre Russell

- Alston, W. P. et alii: *Los orígenes de la filosofía analítica: Moore, Russell, Wittgenstein*. Madrid: Tecnos, 1976.
- Ayer, A. J.: *Russell*. Barcelona: Grijalbo, 1973.
- Ivars, J. F.: *Conocer Bertrand Russell y su obra*. Barcelona: Dopesa, 1977.
- Lewis, J.: *Bertrand Russell, filósofo y humanista*. Madrid: Ayuso, 1972.
- Ortega Gutiérrez, D.: *Educación, libertad y tolerancia: vida y pensamiento de Bertrand Russell*. Madrid: Biblioteca Nueva, 2003.
- Pérez y Pérez, D.: *Bertrand Russell*. Barcelona: Fontanella, 1968.

5. FILOSOFIA EN LA WEB

- (1) CITEXFI: Projecte de Comentari interactiu de textos:

<http://213.0.8.18/portal/Educantabria/ContenidosEducativosDigitales/Bachillerato/CITEXFI/citex/CIT/index.htm>

- (2) Cibernous:

<http://www.cibernous.com/>

- (3) Torre de Babel:

<http://www.e-torredebabel.com/index.html>

- (4) Diccionari de Filosofia:

<http://www.e-torredebabel.com/DiccionarioFilosofia/Diccionario-Filosofico.htm>

- (5) Els filòsofs i els seus textos:

<http://usuarios.lycos.es/Cantemar/alfalista.html>

- (6) Recurs CNICE:

<http://recursos.cnice.mec.es/filosofia/>

- (7) Textos en línia:

<http://www.redfilosofica.de/rfptabla.html>

(8) Historia de la filosofía en Webdianoia:

<http://www.webdianoia.com/>

(9) Filosofía i pensament:

<http://www.alcoberro.info/>

(10) Wiki Filosofía:

http://www.infofilosofia.info/wiki/index.php?title=P%C3%A0gina_principal

(11) Wikipedia: Definició de filosofía

http://es.wikipedia.org/wiki/Definicion_de_filosofia

(12) Filòpolis

<http://www.xtec.es/~lvallmaj/index.htm>

(13) Educared Wikillerato:

<http://portales.educared.net/wikillerato/Filosofia>

(14) Wikipedia: Platón

<http://es.wikipedia.org/wiki/Plat%C3%B3n>

(15) Wikipedia: Tomàs d'Aquino

http://es.wikipedia.org/wiki/Tom%C3%A1s_de_Aquino

(16) Wikipedia: Descartes

<http://es.wikipedia.org/wiki/Descartes>

(17) Wikipedia: Russell

http://es.wikipedia.org/wiki/Bertrand_Russell

(18) Wikipedia: Ortega y Gasset

http://es.wikipedia.org/wiki/Ortega_y_Gasset

<http://www.filosofia.org/ave/001/a185.htm>

(19) Projecte Filosofia en espanyol

<http://www.filosofia.org/pzero.htm>

6. EXEMPLE: EXAMEN DE PLATÓ

Apartat A – Qüestionari

A.1 El terme “percebre”, segons Plató, es refereix a:

- a) Recuperar un coneixement que era nostre.
- b) Assabentar-se de l’existència d’una cosa pels sentits.
- c) La capacitat d’obtenir conseqüències correctes.
- d) La consciència individual en la seua integritat i persistència.

A.2. Per a Sòcrates, el terme diví es refereix a:

- a) Allò que és apte per naturalesa per a ser manat i servir.
- b) Allò que és apte per naturalesa per a manar i dirigir.
- c) La memòria d’algun fet passat.
- d) Amor a la saviesa.

A.3. L’autor entén que si un terme, concepte o idea es pot descompondre en diversos elements, serà:

- a) Simple.
- b) Diví.
- c) Mortal.
- d) Complex.

A.4. Parlar de misòlegs serà parlar de:

- a) Els qui odien tothom i consideren que en ningú no hi ha res sa en absolut.
- b) Els qui odien els discursos.
- c) Els qui s’exerciten per morir amb complaença.
- d) Els qui busquen amb vehemència la saviesa.

Apartat B – Comentari

Llegiu atentament el següent text:

“És un fet, doncs, Símmies —féu Sòcrates?— que els qui cultiven la filosofia s’exerciten a morir i que ells són els homes que menys por li tenen, a la mort. Considera-ho a partir del que et diré: sent com són enemics radicals del cos i desitjant tenir l’ànima tota sola en ella mateixa, si, quan arribara això, tingueren por i es rebel·laren, no seria ben incoherent que no anaren de bon grat allà on esperen que, quan arriben, han de trobar l’objecte del seu amor de tota la vida (ja que eren enamorats del saber) desempallegant-se de la companyia amb la qual vivien enemistats? Molts en la mort de ser humans (joves amats, esposes, fills) han volgut seguir-los de grat fins a l’Hades emportats per l’esperança de poder veure allí el que enyoraven i poder conviure amb ells. En canvi, si un està de debò enamorat del saber i està ben agafat de l’esperança que en cap altra part fora de l’Hades no el podrà assolir d’una manera adequada, per ventura es rebel·larà quan haja de morir i no se n’alegrarà d’anar-hi.”

Qüestions a considerar en el qüestionari:

- 1) Resumiu el contingut.
- 2) Expliqueu els següents termes o afirmacions referides al text:
 - a) “saber”;

- b) “els qui cultiven la filosofia s'exerciten a morir”.
- 3) Analitzeu el contingut del text. Relacioneu-lo amb el conjunt del contingut del “Fedó”. Vinculeu aquesta obra amb el seu context històric i filosòfic.
- 4) Quin és el tema del text? ¿Quines tesis defensa l'autor? Exposeu els arguments i assenyalau els problemes que es plantegen.
- 5) Valoració crítica, tenint en compte el tractament que la tradició ha fet del tema tractat i la seua projecció actual.

Apartado A – Cuestionario

A.1 El término “percibir”, según Platón, se refiere a:

- a) Recuperar un conocimiento que era nuestro.
- b) Enterarse de la existencia de una cosa por los sentidos.
- c) La capacidad de obtener consecuencias correctas.
- d) La conciencia individual en su integridad y persistencia.

A.2. Para Sócrates, el término divino se refiere a:

- a) Aquello que es apto por naturaleza para ser mandado y servir.
- b) Aquello que es apto por naturaleza para mandar y dirigir.
- c) La memoria de algo pasado.
- d) Amor a la sabiduría.

A.3. El autor entiende que si un término, concepto o idea se puede descomponer en varios elementos, será:

- a) Simple.
- b) Divino.
- c) Mortal.
- d) Complejo.

A.4. Hablar de misólogos será hablar de:

- a) Quienes odian a todos y consideran que en nadie hay nada sano en absoluto.
- b) Los aborrecedores de los discursos.
- c) Quienes se ejercitan en morir con complacencia.
- d) Los que buscan con vehemencia el saber.

Apartado B – Comentario

Lea atentamente el siguiente texto:

“Luego, en realidad, oh Simmias —replicó Sócrates—, los que filosofan en el recto sentido de la palabra se ejercitan en morir, y son los hombres a quienes resulta menos temeroso el estar muertos. Y puedes colegirlo de lo siguiente: si están enemistados en todos los respectos con el cuerpo y desean tener el alma sola en sí misma, ¿no sería un gran absurdo que, al producirse esto, sintieran temor y se irritasen y no marcharan gustosos allá, donde tienen esperanza de alcanzar a su llegada aquello de que estuvieron enamorados a lo largo de su vida —que no es otra cosa que la sabiduría— y de librarse de la compañía de aquello con lo que estaban enemistados? ¿No es cierto que al morir amores humanos, mancebos amados, esposas e hijos, fueron muchos los que se prestaron de buen grado a ir en pos de ellos al Hades, impulsados por la esperanza de

que allí verían y se reunirían con los seres que añoraban? Y en cambio, si alguien ama de verdad la sabiduría, y tiene con vehemencia esa misma esperanza, la de que no se encontrará con ella de una manera que valga la pena en otro lugar que en el Hades ¿se va a irritar por morir y marchará allá a disgusto?”

Cuestiones a considerar en el cuestionario:

- 1) Resuma el contenido.
- 2) Explique los siguientes términos o afirmaciones referidas al texto:
 - a) “sabiduría”;
 - b) “los que filosofan en el recto sentido de la palabra se ejercitan en morir”.
- 3) Analice el contenido del texto. Relaciónelo con el conjunto del contenido del “Fedón”. Vincule esta obra con su contexto histórico y filosófico.
- 4) ¿Cuál es el tema del texto? ¿Qué tesis defiende el autor? Exponga los argumentos y señale los problemas que se plantean.
- 5) Valoración crítica, teniendo en cuenta el tratamiento que la tradición ha hecho del tema tratado y la proyección actual del mismo.